

Norrlandsförbundets träff den 14 oktober 2021

Den 14:e oktober samlades Norrlandsförbundets grupp ”Övriga Sverige” för en träff med temat **bredband i glesbygd**. Den här gången hade vi bjudit in Claes Palmgren från Post- och Telestyrelsen (PTS) som berättade för oss om deras **regeringsuppdrag för utbyggnad av bredband**. På träffen deltog ett 10-tal medlemmar och gäster, några på plats på North Sweden Stockholm Office, andra på videolänk. Vi som var på plats fick som vanligt förtäring med norrländsk anknypning.

Norrlandsförbundet ska vara en samlad kraft för norrländska angelägenheter inom alla områden, bland annat inom näringsliv, turism och infrastruktur. Infrastruktur är ett brett begrepp. Häri ryms den fysiska och den digitala infrastruktur som är en förutsättning för att medborgarna i alla delar av Norrland ska ha en livskvalitet som är jämförbar med övriga Sverige. Men förutsättningarna är olika inom olika delar av Sverige, trots att regeringen ofta talar om likvärdiga möjligheter i många avseenden. En sådan ”olik” förutsättning brukar Norrlandsförbundet rubricera som ”de långa avståndens problematik”.

Regeringens mål för den digitala infrastrukturen finns i regeringens bredbandsstrategi¹. I den görs ingen skillnad mellan olika delar av landet. Men en geografisk skillnad har under de senaste åren blivit allt tydligare. Den ”privata marknaden” som skulle bygga snabbt bredband till hela Sverige ser inte längre någon lönsamhet i att bygga och erbjuda bredband i de glest befolkade delarna av landet. En grundförutsättning för bredbanduppkoppling till kunderna är att fiber åtminstone dras till vad man kallar för ”noder”. Dvs. kopplingspunkter för bredband där ett större antal kunder kan anslutas individuellt. När varje sådan nod bara når ett fåtal potentiella kunder blir redan kostnaden för att dra fram fiber till noden alltför hög. En annan bidragande orsak kan vara att regeringen har satt höga kapacitetsmål i sin bredbandsstrategi. Även om bredbandsutbyggnaden ska vara ”teknikoberoende” utesluter detta mål många tekniska lösningar som möjligen skulle kunna vara tillräckliga att erbjuda i de glest bebyggda samhällena.

Regeringen har i bredbandsstrategin satt målet att senast år 2025 ska 98 % av alla hushåll och företag ha en uppkoppling eller tillgång i närheten, med 1 Gbit/s i hastighet. Av de 2 % som återstår ska 1,9 % ha tillgång till minst 100 Mbit/s och resterande 0,1 % minst 30 Mbit/s. Det är olika tekniker som medger respektive hastighet. Detta kan medföra att de tekniska bredbandslösningar som inte uppfyller målet på 1 Gbit/s inte kommer att erbjudas annat än i begränsad omfattning. Målen tycks ha satts utan någon mer omfattande undersökning av kundernas behov av kapacitet. Kunderna i de glest bebyggda områdena i Sverige kan behöva få möjlighet att välja en lägre kapacitet, eller andra, kanske kollektiva lösningar (”byanät”) i de områden där 1 Gbit/s blir alltför dyrt.

Och nu börjar det bli bråttom. Telia håller på att lägga ner sina så kallade ”kopparnät”, dvs. de telefonnät som har byggts under ett stort antal år till de allra flesta abonnenter i Sverige. Telia har åtagit sig att inte lägga ner nät innan det finns en alternativ lösning. I olika media framgår dock att Telia inte alltid följer detta i alla delar av landet. Den som efter nedläggning av telefonnätet saknar bredband kan söka stöd från PTS för grundläggande Internet. Stöd kan beviljas om kostnaden, exklusive löpande kostnader (t.ex. månadsavgift), överstiger 5 000 kr. Fast telefoni är inte något alternativ. Det är antingen bredband eller mobiltelefoni.

På Norrlandsförbundets möte i Stockholm den 14:e oktober redogjorde Claes Palmgren från PTS för myndighetens roll, uppdrag och arbete för bredband. Det är viktigt att vi förstår att PTS arbetar på regeringens uppdrag, och i detta fall inom ramen för regeringens bredbandsstrategi. PTS arbetar därmed för en kostnadseffektiv utbyggnad och att minska organisatoriska hinder för utbyggnaden av bredband med regeringens strategi som mål. Häri ligger att skapa nät och tjänster till alla, med alternativa lösningar för fast och mobilt bredband och telefoni. Grundprincipen är dock att det är marknaden som ska genomföra utbyggnaden.

---

¹ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/12/sverige-helt-uppkopplat-2025---en-bredbandsstrategi/>

En del av PTS uppdrag är att mäta hur utbyggnadsmålen uppnås i uppföljningsbara tal. Detta rapporterar PTS två gånger per år, senast i en rapport² daterad 11 oktober 2021. Regeringens mål för 2023 avser mobila tjänster och är både kvalitativt och kvantitativt. PTS bedömer att målet för 2023 inte kommer att uppnås. Om målet uppnås eller inte beror delvis på tolkningen av ”stabila tjänster av god kvalitet där man normalt befinner sig”. Målet för 2025 avser hushållens och företagens tillgång till bredband i sin absoluta närhet inom tre olika kapacitetsgrader. PTS bedömer att delmålet för 1 Gbit/s kan nås för 98% av befolkningen och företagen. PTS bedömer dock att delmålen för 100 Mbit/s och 30 Mbit/s inte kan nås, och därmed uppfylls inte målet i sin helhet. I rapporten lyfter PTS att de trådlösa alternativ till fiber som medger 100 Mbit/s inte byggs komplementärt, och att det idag saknas tydliga konsumentalternativ för bredband via satellit. Om de förutsättningarna förändras så kan PTS bedömning också justeras. PTS resonerar även i sin rapport om några nya tekniska möjligheter vars påverkan på målet är svår att bedöma i dagsläget.

På mötet den 14 oktober diskuterades behov och möjligheter till bredband och telefoni för de glesare bebyggda områden i Norrland, där marknadens aktörer sannolikt inte kommer att erbjuda bredband inom ramen för den nuvarande bredbandsstrategin. Bland annat diskuterades om de verkliga behoven av bredband och telefoni i dessa områden behöver kartläggas bättre för att ge information till politiken och för ett beslutsunderlag inför en eventuell justering av bredbandsstrategin.

Vidare noterades problematiken att medborgarna och företagen inte alltid ”normalt befinner sig” (som det står i ”mobilmålet”) i närheten av bebyggda trakter med god mobiltäckning. För Norrland gäller detta arbete i skog, i fjällterräng eller på mer avlägsen jordbruksmark. Vidare gäller detta generellt för transportnäringen, rennäringen och besöksnäringen (turismen). I samtliga dessa fall finns även en säkerhetsaspekt. Formuleringarna i ”mobilmålet” bör därmed ses över så att inte ”normalt befinner sig” innebär att vissa grupper ställs utanför strategin.

Slutligen kan det finnas en oro för att strategins högt ställda krav på kapacitet medför att alternativa tekniska lösningar inte utvecklas eller används. De aktörer på marknaden som idag gör stora investeringar i fasta bredbandslösningar vill kunna räkna hem en återbäring på dessa, sannolikt under lång tid. Samtidigt kommer 5G att byggas ut, åtminstone i de mer tätt bebyggda delarna av landet. Vi kan konstatera att mobiltelefonen har på några år blivit den huvudsakliga digitala kommunikationen för de allra flesta medborgarna i Sverige, och även för många företag. Tekniken med 5G kommer sannolikt att ge en kombination av telefonitjänster och snabbt bredband som är attraktiv för de flesta slutkunderna. De fasta fiberanslutningar eller fasta trådlösa lösningar som byggs idag till slutanvändarna kan därmed skapa inlåsningseffekter som hämmar utbyggnaden av 5G, och därmed inte ligger i medborgarnas intresse.

Vid tangenterna,

Lars Agerberg

Norrlandsförbundet, Övriga Sverige

---

² Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2021 Slutrapport
Rapportnummer PTS-ER-2021:26